

8/12/19

Ευχαριστώ θερμά την Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος για την πρόσκληση να παρευρίσκομαι και να απευθύνω χαιρετισμό στην 35^η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Ένωσης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η μεγαλύτερη πρόκληση σήμερα για τον εισαγγελικό κλάδο είναι η εφαρμογή των νεοπαγών Κωδίκων, του Ποινικού Κώδικα και της νέας Ποινικής Δικονομίας. Μέσα στο νέο κανονιστικό τοπίο που δημιουργείται, με φέρον χαρακτηριστικό τον **αναβαθμισμένο ρόλο του Εισαγγελέα στην ποινική προδικασία**, οι Ελληνίδες και οι Έλληνες Εισαγγελείς καλούνται να σταθούν αντάξιοι της βασικής τους αποστολής στο σύγχρονο κράτος δικαίου: της αποφασιστικής συμβολής στην δίωξη του εγκλήματος, της κατίσχυσης της έννομης τάξης, αλλά και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κάθε πολίτη, με απόλυτο σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα που απονέμουν η συνταγματική και δικονομική δικαιοταξία.

Εδώ ακριβώς άλλωστε συναντώνται, κατά το θεσμικό τους ρόλο και Εισαγγελείς και δικηγόροι. Ως συλλειτουργοί της Δικαιοσύνης συνιστούν, και οι δύο, υπαρκτικούς άξονες της απονομής της. Δεν είναι αντίπαλοι που μάχονται σε διαφορετικά στρατόπεδα.

Υπερασπίζονται και οι δύο τις αρχές του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας και μοιράζονται πάντοτε την αγωνία για τη δίκαιη κρίση.

Παρότι οι νέοι Κώδικες -με ορισμένες αξιοσημείωτες εξαιρέσεις που και εμείς έχουμε επισημάνει- φέρνουν έναν αέρα ανανέωσης στην ποινική δικαιοσύνη, μετά από σχεδόν επτά δεκαετίες ισχύος του προϊσχύσαντος ΠΚ, δεν είναι δυστυχώς το ίδιο ευσίωνες όλες οι διαπιστώσεις για το θεσμό που διακονούμε.

Αναγκάζομαι να κάνω δημόσια μια θλιβερή διαπίστωση: **Η Δικαιοσύνη νοσεύει**. Νοσεύει διότι **βάλλεται εντός και εκτός των τειχών**. Και όταν βάλλεται η δικαιοσύνη, βαλλόμεθα όλοι: όχι μόνο οι συλλειτουργοί της, **δικαστές και οι δικηγόροι**, αλλά και το σύνολο των διαδίκων και του **ελληνικού λαού**, τον οποίο καλείται η δικαιοσύνη να υπηρετήσει και στο όνομα του οποίου απονέμεται.

Ξεκινώ με τα **externa corporis**. Είναι ακόμη νωπή η μελάνη του νομοθέτη στην **κατάπτωση διάταξη** για την **επανεπιβολή του δικαστικού ενσήμου στις αναγνωριστικές αγωγές και μάλιστα αναδρομικώς για ήδη κατατεθείσες αγωγές**. Μια διάταξη που όταν θεσμοθετήθηκε το 2011, δέχθηκε την ομόθυμη κατάκριση του νομικού κόσμου. Είναι γνωστό ότι **από την πρώτη στιγμή η Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής είχε διατυπώσει σοβαρότατες ενστάσεις για τη συνταγματικότητά της**. Η συνέχεια δόθηκε από

τμήμα της νομολογίας που θαρραλέα τάχθηκε υπέρ της αντισυνταγματικότητας της διάταξης, καθώς υπονομεύει εξόφθαλμα το δικαίωμα δικαστικής προστασίας και **πλήττει δυσανάλογα τους πλέον οικονομικά αδύναμους διαδίκους**. Υπό το βάρος των αντιδράσεων αυτών η διάταξη καταργήθηκε από την προηγούμενη Κυβέρνηση και επανήλθαμε στη δικονομική κανονικότητα, δηλ. την υποχρέωση καταβολής δικαστικού ενσήμου μόνον επί καταψηφιστικών αιτημάτων. Την κανονικότητα αυτή διαταράσσει τώρα βίαια η Κυβέρνηση με νυχτερινή, εκπρόθεσμη βουλευτική (ν)τροπολογία, η οποία έγινε δεκτή από τον Υπουργό χωρίς καμία προηγούμενη θεσμική και ουσιαστική διαβούλευση με το νομικό κόσμο.

Στον ίδιο νόμο εισήχθη και έτερη ρύθμιση, που παρακωλύει αχρείαστα το έργο του δικηγόρου και **δυσχεραίνει δυσανάλογα την πρόσβαση του πολίτη στη δικαιοσύνη**: η υποχρεωτική κατάθεση ενημερωτικού εντύπου διαμεσολάβησης με την κατάθεση της αγωγής και με άμεση εφαρμογή για τις αγωγές που κατατίθενται από την πρώτη κιόλας ημέρα μετά τη δημοσίευση του ν. 4640/2019. Και πάλιν η κοινοβουλευτική μεθόδευση απάδει στο επιβεβλημένο δημοκρατικό, κοινοβουλευτικό ήθος. Με νομοτεχνική βελτίωση της τελευταίας στιγμής η κύρωση μεταβλήθηκε επί τα χείρω (από απαράδεκτο της συζήτησης, σε απαράδεκτο της αγωγής), για να ακολουθήσει η όψιμη ομολογία των ημαρτημένων από την

Κυβέρνηση δια νεότερης τροπολογίας για την επαναφορά της αρχικής ηπιότερης ρύθμισης.

Δεν είναι όμως αυτά τα μόνα εξωτερικά πλήγματα που υφίσταται η Δικαιοσύνη. Πρόσφατη είναι και η οριστικοποίηση του **αναθεωρημένου Συντάγματος**, επισκοπώντας τις νέες διατάξεις του οποίου δεν είναι δύσκολο να διαπιστώσει κανείς ότι στον τομέα της Δικαιοσύνης, ότι **ώδινεν όρος και έτεκεν μυν**. Χάσαμε άλλη μια μεγάλη ευκαιρία για την θωράκιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης απέναντι στους παντοειδείς εχθρούς της. Διότι για την εμπέδωση πραγματικής δικαστικής ανεξαρτησίας χρειάζονται οπωσδήποτε **θεσμικές ασφαλιστικές δικλείδες, που πρέπει να μετουσιωθούν σε κανονιστική πραγματικότητα στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο:**

- **Απεξάρτηση της επιλογής των Προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων από την Κυβέρνηση.**
- **Προαγωγές των δικαστικών λειτουργών κατ' αξίαν, ώστε να επιλέγονται οι άριστοι και όχι οι αρεστοί.**
- **Ριζική αναθεώρηση του τρόπου διεξαγωγής της επιθεώρησης στην κατεύθυνση της ουσιαστικής αξιολόγησης.**

Δυστυχώς, ο αναθεωρητικός νομοθέτης δεν έλαβε καμία πρόνοια για όλα αυτά. Άλλωστε, **το καλοκαίρι που μας πέρασε, βιώσαμε και πάλιν τους τριγμούς που προκαλεί η πολιτική εξάρτηση της επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης**, αυτή τη φορά μάλιστα με θεσμική εμπλοκή και του ανώτατου πολιτειακού άρχοντα.

Καταλαβαίνετε λοιπόν γιατί επιμένουμε να κρατάμε ζωντανό τον δημόσιο διάλογο για τα ζέοντα αυτά θέματα, που είναι υπαρκτικά για τη δικαιοσύνη και την απονομή της.

Μέχρι εδώ είναι σχετικώς εύκολο κανείς να εντοπίσει τον οιονεί «ένοχο» για την υστέρηση που παρατηρείται. Νομοθετική εξουσία και νομοθετούσα Κυβέρνηση δεν είχαν την τόλμη να θέσουν τον δάκτυλον *επί τον τύπον των ήλων*. Κατώτεροι των περιστάσεων, περιχαρακώθηκαν πίσω από πολιτικές σκοπιμότητες, επιδεικνύοντας χρόνια αβελτηρία όταν τίθεται επί τάπητος το ζήτημα των μεγάλων θεσμικών τομών, που απαιτούν *εν ταυτώ* και μεγάλες συναινέσεις.

Εκεί όμως που δεν υπάρχει καμία δικαιολογία είναι στα **interna corporis**, ό,τι αφορά **τα του οίκου μας** .

Ξεκινώ με ένα θλιβερό φαινόμενο που εκ των πραγμάτων υπονομεύει στα μάτια του ελληνικού λαού την ***de facto ανεξαρτησία*** των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών. Γίναμε όλοι μάρτυρες του θλιβερού φαινομένου **λειτουργοί της Θέμιδας να αλληλοκατηγορούνται για διασυνδέσεις με την πολιτική εξουσία, να αυτοαναιρούνται ανάλογα με την εκάστοτε πολιτική συγκυρία και να αντιφάσκουν προς εαυτούς και αλλήλους. Υπάρχει κανείς που δεν αντιλαμβάνεται ότι έτσι η δικαιοσύνη αυτοϋπονομεύεται, το κύρος της τιτρώσκεται και η ίδια τραυματίζεται βαριά στα μάτια**

των πολιτών, που προσβλέπουν σ' αυτή για την αναγνώριση των δικαίων τους; Πώς είναι δυνατόν ο Έλληνας πολίτης, που ακούει τέτοιες καταγγελίες στα ανώτατα κλιμάκια της δικαιοσύνης, από υψηλόβαθμους λειτουργούς της Θέμιδος, να έχει έπειτα εμπιστοσύνη στην ορθή απονομή της;

Τα θλιβερά φαινόμενα δυστυχώς δεν σταματούν εδώ. Δράττομαι της ευκαιρίας της σημερινής παρουσίας μου, στο πάντα φιλόξενο βήμα της Ένωσης Εισαγγελέων, για να αναφερθώ επ' ολίγον στην πρόσφατη θεσμική απρέπεια του Προέδρου της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων στον Πρόεδρο της Ολομέλειας των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και δι' αυτού στο σύνολο του δικηγορικού σώματος, με ενέργειες που αποσταθεροποιούν το δικαστικό οικοδόμημα και αδικούν τις Ελληνίδες και τους Έλληνες δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους ενεργούν κατά τρόπο σύμφωνο με τη θεσμική τους αποστολή.

Αναφέρομαι στην αυτόκλητη δημόσια πρόσθετη παρέμβαση του Προέδρου της ΕΔΕ υπέρ της ατυχούς -νομικά και συνδικαλιστικά- τοποθέτησης της ηγεσίας της ΓΣΕΕ, σχετικά με τη συμμετοχή δικηγόρων στις αρχαιρεσίες συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Επ' αφορμή της αυτονόητης εκ μέρους μου παράθεσης της πάγιας νομολογίας του ΣτΕ σχετικά με την κατ' αρχήν απαγόρευση άσκησης μη δικαιοδοτικών καθηκόντων από τους δικαστικούς λειτουργούς μετά την αναθεώρηση του 2001, ο Πρόεδρος της ΕΔΕ, **με προσωπικές ανακοινώσεις και στη συνέχεια με ανακοινώσεις του γραφείου τύπου της ΕΔΕ**, άδραξε την ευκαιρία να ξιφουλκήσει κατά της συμμετοχής δικηγόρων στις αρχαιρεσίες συνδικαλιστικών οργανώσεων και υπέρ της συμμετοχής δικαστών, με **απρεπείς, ονειδιστικούς χαρακτηρισμούς σε βάρος του Προέδρου της Ολομέλειας των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων και του ΔΣΑ**. Μίλησε ο κ. Πρόεδρος της ΕΔΕ για «αντίδωρα» στους δικηγόρους, για «ασυναρτησίες» και για «κατρακύλα». Προφανώς τοιαύτοι χαρακτηρισμοί μπορούν να αφορούν και να χαρακτηρίζουν μόνον εκείνον που τους εκστομίζει. Πάντως, **αυτό που ο Πρόεδρος της ΕΔΕ καλεί «ασυναρτησία» είναι η πάγια νομολογία του ανωτάτου διοικητικού δικαστηρίου της χώρας**. Το μόνο που έπραξα, ως είχα καθήκον, ως Πρόεδρος της Ολομέλειας των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, ήταν να υπενθυμίσω την πάγια νομολογία του ΣτΕ, που αποφάνθηκε ότι η συμμετοχή δικαστών στις Επιτροπές «εκδίκασης» διοικητικών προσφυγών κατά πράξεων των ΟΤΑ συνιστά ανεπίτρεπτο διοικητικό έργο μετά την αναθεώρηση του 2001. Συνεπώς, *πολλώ μάλλον*, ανεπίτρεπτο μη δικαιοδοτικό έργο συνιστά η συμμετοχή στην εφορευτική επιτροπή αρχαιρεσιών σωματείων, που κρίνει επί κατά τεκμήριο ήσσοнос σημασίας θεμάτων εν σχέσει

προς τις Επιτροπές του άρθρου 152 ΔΚΚ. Εάν το ΣτΕ λέει «ασυναρτησίες», τότε λέω και εγώ!

Δεν εφείσθη μάλιστα ο Πρόεδρος της ΕΔΕ να μετέλθει ανάλογες λογικές περί «αντιδώρων» και «κατρακύλας», σε πρόσφατο άρθρο του για την τροπολογία της Κυβέρνησης στο πολύπαθο νομοσχέδιο για τη διαμεσολάβηση σχετικά με την αύξηση των θέσεων Προέδρων Εφετών, **καταφερόμενος αυτή τη φορά σε βάρος δύο άλλων δικαστικών λειτουργών, μελών της διοίκησης της ΕΔΕ.**

Δυστυχώς, ο Πρόεδρος της ΕΔΕ επέλεξε τη χειρότερη δυνατή συγκυρία για την επίδειξη εμπάθειας και θεσμικής απρέπειας. Διότι σε μία περίοδο όπου η Δικαιοσύνη χειμάζεται, απαιτείται πρωτίστως αगाστή συνεργασία όλων των συλλειτουργών της προς όφελος τόσο της Δικαιοσύνης και όσο της κοινωνίας.

Εμείς, ως δικηγορικό σώμα, έχουμε πολλαπλώς επιδείξει τη σταθερή βούλησή μας να εγκαθιδρύσουμε έναν μόνιμο, ειλικρινή διάλογο μεταξύ των θεσμικών οργάνων των συλλειτουργών της Θέμιδας, προκειμένου να βρούμε λύσεις αμοιβαία αποδεκτές και επωφελείς πρωτίστως για την ίδια Δικαιοσύνη, μακριά από κορπορατίστικες παρωπίδες. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η γνωστή πρότασή μας για τη θέσπιση ενός κοινού **Κώδικα Δεοντολογίας**, που θα διέπει τις σχέσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων και προσώπων περί την

απονομή της Δικαιοσύνης, η οποία δυστυχώς παραπέμπεται στις καλένδες.

Η απόσταση, πάντως, που μας χαρακτηρίζει από πρακτικές, όπως αυτές του Προέδρου της ΕΔΕ, που προανέφερα, είναι αβυσσαλέα. Και είναι απόσταση νομική, ηθική και αξιακή.

Δεν θα απαντήσω και δεν θα συνεχίσω την αντιπαράθεση, όχι λόγω αδυναμίας, αλλά από λόγους αρχής και από επιθυμία διατήρησης ενός κλίματος αμοιβαίου σεβασμού και εμπιστοσύνης με τους Έλληνες Δικαστές και Εισαγγελείς.

Ο Πρόεδρος της ΕΔΕ διάλεξε έναν μοναχικό, αδιέξοδο δρόμο. Ας τον ακολουθήσει μόνος.

Εγώ θα περιοριστώ να υπενθυμίσω ότι όταν κατά κοινή ομολογία, παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις στην έκδοση των δικαστικών αποφάσεων, φαντάζει τουλάχιστον υποκριτικό να αγνοείται η πραγματικότητα αυτή και παράλληλα να επιδιώκεται η περαιτέρω επ' αμοιβή ενασχόληση των δικαστών με διοικητικής φύσεως καθήκοντα, όπως είναι η συμμετοχή στις Εφορευτικές Επιτροπές για τις αρχαιρεσίες σε συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Ταυτόχρονα, είναι αντιφατικό από την μία πλευρά η ΕΔΕ να διεκδικεί προσλήψεις δικαστών με το επιχείρημα ότι η έλλειψη του αναγκαίου αριθμού τους είναι η κύρια αιτία για την καθυστέρηση στην απονομή της Δικαιοσύνης λόγω υπέρμετρης επιβάρυνσης των ήδη υπηρετούντων και από την άλλη ο Πρόεδρος της να διεκδικεί την συμμετοχή των δικαστών σε διοικητικής φύσεως καθήκοντα, που θα επιφέρουν περαιτέρω επιβάρυνση στο έργο τους.

Για να κλείσω το ζήτημα αυτό, εκ λόγων θεσμικής αξιοπρέπειας η Συντονιστική Επιτροπή των Δικηγορικών Συλλόγων αποφάσισε ότι ο υποφαινόμενος Πρόεδρος της δεν θα παρευρεθεί στην επικείμενη Γενική Συνέλευση της ΕΔΕ και ταυτόχρονα το ζήτημα που ανέκυψε θα απασχολήσει την επικείμενη Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, προκειμένου να καταστεί σαφές το μήνυμα ότι η απαξίωση των δικηγόρων θα λαμβάνει πάντα τις προσήκουσες απαντήσεις και δεν θα μένει αναπάντητη από όπου και εάν προέρχεται.

Δεν πρέπει άλλωστε να ξεχνούμε ότι η ανοίκεια επίθεση του Προέδρου της ΕΔΕ δεν είναι μεμονωμένο περιστατικό. Εντελώς πρόσφατη είναι και άλλη μια επίθεση στο πρόσωπο του Προέδρου της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος από μέλος της Ένωσης Εισαγγελέων, ανώτατο Εισαγγελικό λειτουργό, με την άσκηση **αγωγής**, επ' αφορμή της **κριτικής τοποθέτησής του**

Προέδρου της Ολομέλειας, στο πλαίσιο του θεσμικού του ρόλου, σχετικά με χειρισμούς της Εισαγγελίας Εφετών και του Αρείου Πάγου σε πολύκροτη υπόθεση, που απασχολεί την πολιτική ζωή του τόπου.

Το δικηγορικό σώμα δεν επενδύει σε στείρες αντιπαραθέσεις όπως πράττουν άλλοι. Αντιθέτως, επιδιώκει την ειλικρινή συνεργασία όλων των συλλειτουργών της Δικαιοσύνης με αμοιβαίο σεβασμό στο θεσμικό ρόλο και το έργο του καθενός. Όμως, **ο σεβασμός τελεί υπό την αρχή της αμοιβαιότητας και όχι υπό την αρχή της ανοχής και της αδράνειας.**

Δηλώνουμε προς πάσα κατεύθυνση ότι **δεν θα ορρωδήσουμε ούτε με αγωγές, ούτε με μηνύσεις, ούτε με ύβρεις, ούτε με λεκτικούς προπηλακισμούς και απειλές για να καμφθεί το φρόνημα και να υπαναχωρήσουμε από τις θέσεις μας.**

Ασφαλώς, **είμαστε δεκτικοί σε κριτική.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο γόνιμος διάλογος με την Ένωση Εισαγγελέων. Όποτε και αν είχαμε διαφορετικές απόψεις, όπως π.χ. σε ευάριθμα σημεία για τους νέους Κώδικες, τούτο εκφράστηκε με πολιτισμένο διάλογο και με επιστημονικούς όρους.

Σε όποιον όμως επιχειρεί να μας λυγίσει και να μας φιμώσει, απαντούμε με φωνή καθαρία:

Θα επιμένουμε να τρομοκρατούμε τους τρομοκράτες, όπως είχε πει ο Γ. Παπανδρέου, και με τα λόγια του κύπριου ποιητή **Λεύκιου Ζαφειρίου**, θα επιμένουμε να λέμε την την ελευθερία ελευθερία, τον φόνο φόνο, την ενοχή ενοχή, με το πείσμα ενός τρελού που σκαλίζει στον τοίχο τ όνομά του με τα νύχια.